

Алгоритми та складність

I семестр

Лекція 5

Пірамідальне сортування (heapsort)

- *Піраміда (binary heap, бінарна купа)* – частково упорядкована структура даних, яку можна розглядати як бінарне дерево з певними властивостями.
- Дерево заповнене на всіх рівнях крім, можливо, останнього.
- Останній рівень заповнюється зліва направо до вичерпання елементів.
- Ключі у вузлах певним чином упорядковані.
- Бінарна піраміда може бути ефективно реалізована у вигляді масиву шляхом запису її елементів згори донизу зліва направо.

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Зручно зберігати елементи в масиві на позиціях з 1 до n (нульовий індекс або не використовується, або заповнюється значенням-обмежувачем).
- Індекси батька й синів i -го вузла обчислюються наступними функціями:
$$\text{PARENT}(i)$$
$$\text{return } \lfloor i/2 \rfloor$$
$$\text{LEFT}(i)$$
$$\text{return } 2i$$
$$\text{RIGHT}(i)$$
$$\text{return } 2i + 1$$
- Ці операції будуть швидко виконуватись при реалізації через бітові зміщення.

Пірамідальне сортування (heapsort)

- *Незростаюча піраміда* (max-heap property): для кожного некореневого вузла виконується

$$A[\text{PARENT}(i)] \geq A[i].$$

Тобто в корені знаходиться *найбільший* елемент.

- *Неспадаюча піраміда* (min-heap property): для кожного некореневого вузла виконується

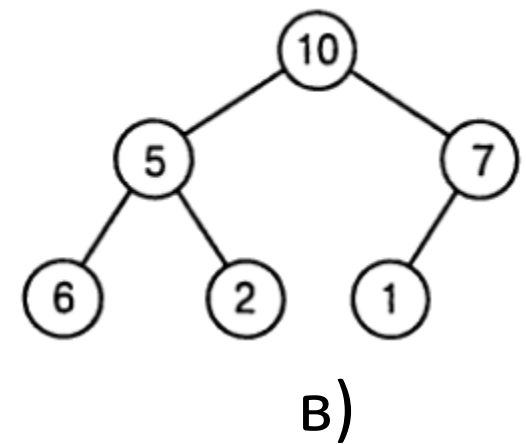
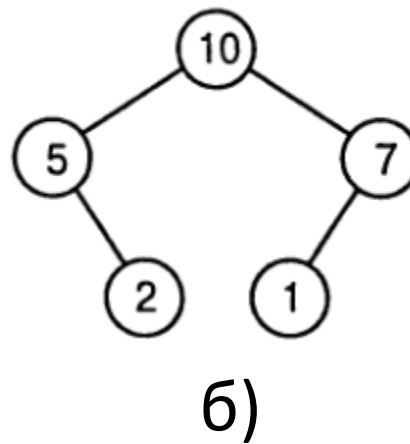
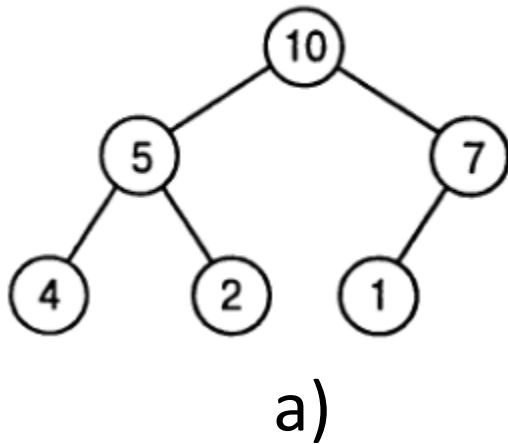
$$A[\text{PARENT}(i)] \leq A[i].$$

Тобто в корені знаходиться *найменший* елемент.

- Висота піраміди – висота її кореня.
- Для n -елементної піраміди це $\Theta(\lg n)$.
- Час виконання основних операцій в піраміді пропорційний висоті дерева.

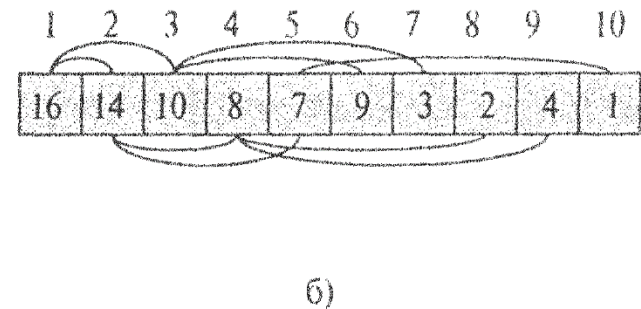
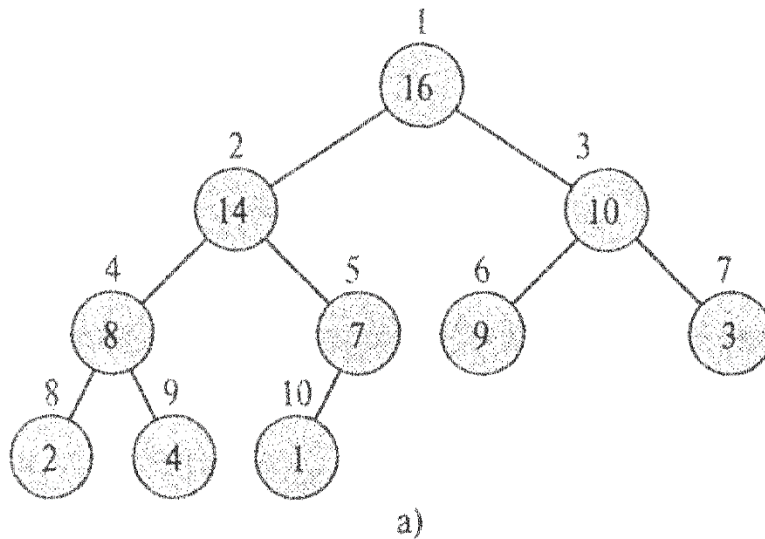
Пірамідальне сортування (heapsort)

- Чи є вказані дерева пірамідами?

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Приклад представлення піраміди бінарним деревом (а) та масивом (б):

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Якою будуть найбільша та найменша кількості елементів в піраміді висотою h ?

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Якою будуть найбільша та найменша кількості елементів в піраміді висотою h ?
- Чи буде сам пірамідою довільний вузол піраміди разом з його потомками?

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Якою будуть найбільша та найменша кількості елементів в піраміді висотою h ?
- Чи буде сам пірамідою довільний вузол піраміди разом з його потомками?
- Чи є масив з відсортованими елементами неспадаючою пірамідою?

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Якою будуть найбільша та найменша кількості елементів в піраміді висотою h ?
- Чи буде сам пірамідою довільний вузол піраміди разом з його потомками?
- Чи є масив з відсортованими елементами неспадаючою пірамідою?
- Де в незростаючій піраміді, у якої всі елементи різні, може знаходитися найменший елемент?

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Якою будуть найбільша та найменша кількості елементів в піраміді висотою h ?
- Чи буде сам пірамідою довільний вузол піраміди разом з його потомками?
- Чи є масив з відсортованими елементами неспадаючою пірамідою?
- Де в незростаючій піраміді, у якої всі елементи різні, може знаходитися найменший елемент?
- Які індекси масиву будуть мати листки n -елементної піраміди?

Пірамідальне сортування (heapsort)

Процедура Max Heapify

- Розглядається незростаюча піраміда
- Служить для підтримки властивості незростання піраміди

АЛГОРИТМ *MAX_HEAPIFY* (A, i)

1 $l \leq \text{LEFT}(i)$

2 $r \leq \text{RIGHT}(i)$

3 **if** $l \leq \text{heap\_size}[A]$ та $A[l] > A[i]$

4   **then** $\text{largest} \leq l$

5   **else** $\text{largest} \leq i$

6 **if** $r \leq \text{heap\_size}[A]$ та $A[r] > A[\text{largest}]$

7   **then** $\text{largest} \leq r$

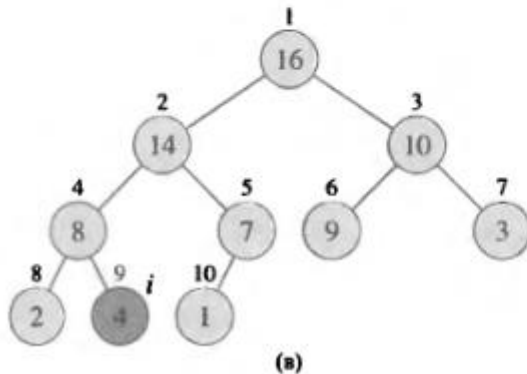
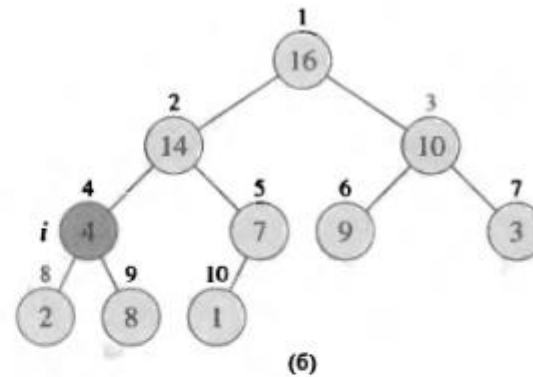
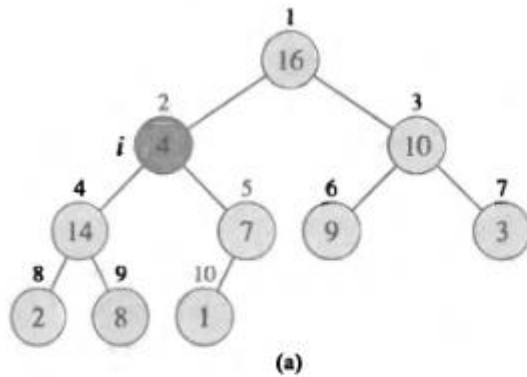
8 **if** $\text{largest} \neq i$

9   **then** Обміняти $A[i] \Leftrightarrow A[\text{largest}]$

10   *MAX_HEAPIFY*($A, \text{largest}$)

Пірамідальне сортування (heapsort)

- Вважається, що дерева з коренями $\text{Left}(i)$ та $\text{Right}(i)$ – незростаючі піраміди, але елемент $A[i]$ може порушувати цю властивість.
- Значення $A[i]$ просувається вниз, поки відповідне дерево з цим коренем не стане незростаючою пірамідою.

Ілюстрація роботи
 $\text{Max\_Heapify}(A, 2)$

Пірамідальне сортування (heapsort)

Час роботи Max_Heapify:

- час виправлення відношень між елементами $A[i]$, $A[\text{Left}(i)]$ або $A[\text{Right}(i)]$ складає $\Theta(1)$;
- час роботи процедури з піддеревом з коренем в одному з дочірніх вузлів вузла i : розмір кожного з них не перевищить $2n/3$ (в найгіршому випадку останній рівень буде заповнений наполовину):

$$T(n) \leq T(2n/3) + \Theta(1).$$

Розв'язок співвідношення (випадок 2 основної теореми): $T(n) = O(\lg n)$.

Час роботи процедури з вузлом на висоті h : $O(h)$.

Пірамідальне сортування (heapsort)

Процедура Build Max Heap:

- кожен лист дерева можна вважати одноелементною пірамідою;
- будує піраміду знизу вгору, викликаючи для кожного вузла-нелиста Max_Heapify:

АЛГОРИТМ *BUILD_MAX_HEAP* (A)

```
1  heap_size[A] <= length[A]
2  for  $i \leq \lfloor \text{length}[A] / 2 \rfloor$  downto 1
3    do MAX_HEAPIFY(A,  $i$ )
```

Покажемо коректність алгоритму через інваріант циклу:

який?

Пірамідальне сортування (heapsort)

Процедура Build Max Heap:

- кожен лист дерева можна вважати одноелементною пірамідою;
- будує піраміду знизу вгору, викликаючи для кожного вузла-нелиста Max_Heapify:

АЛГОРИТМ *BUILD_MAX_HEAP* (A)

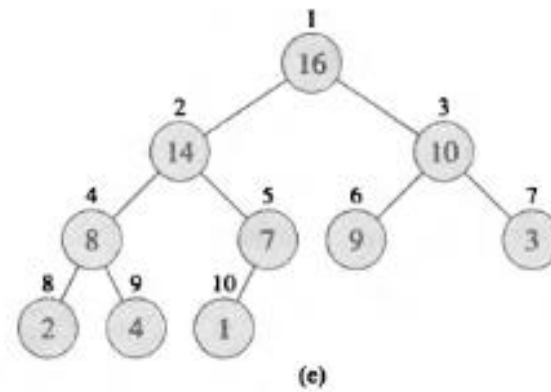
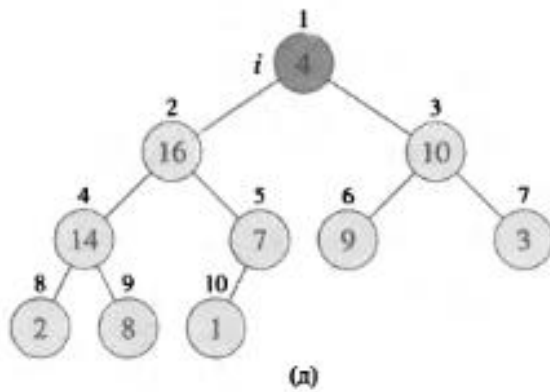
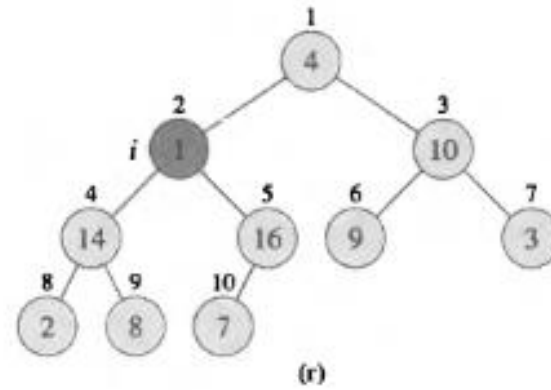
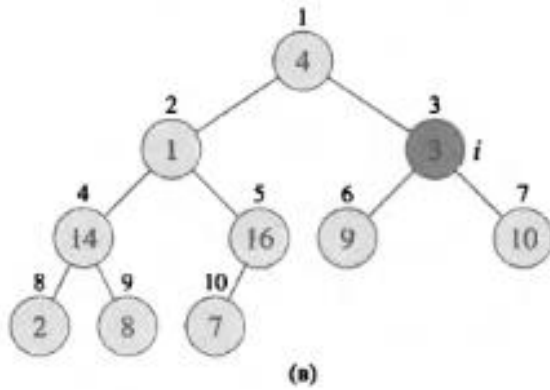
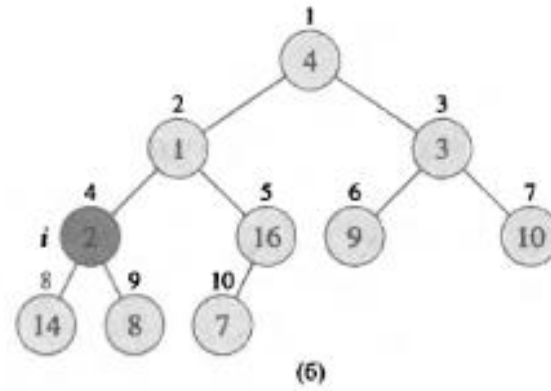
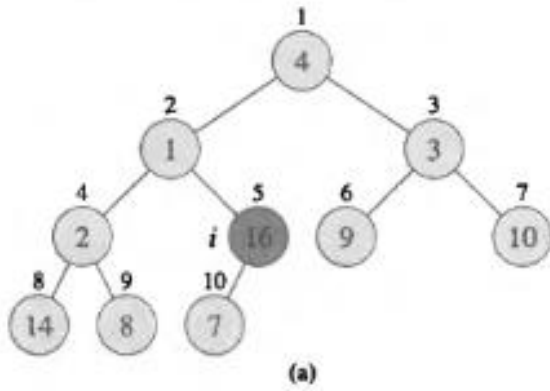
```
1  heap_size[A] <= length[A]
2  for  $i \leq \lfloor \text{length}[A] / 2 \rfloor$  downto 1
3    do MAX_HEAPIFY(A,  $i$ )
```

Покажемо коректність алгоритму через інваріант циклу:

перед кожною ітерацією циклу всі вузли з індексами $(i+1)$, $(i+2)$, ..., n є коренями незростаючих пірамід.

A [4 | 1 | 3 | 2 | 16 | 9 | 10 | 14 | 8 | 7]

Пірамідальне сортування (heapsort)

Коректність Build_Max_Hear:

- *Ініціалізація*: перед першою ітерацією $i = \lfloor n/2 \rfloor$; усі вузли з індексами $\lfloor n/2 \rfloor + 1, \lfloor n/2 \rfloor + 2, \dots, n$ – листи, тому кожен з них є коренем тривіальної піраміди.

Пірамідальне сортування (heapsort)

Коректність Build_Max_Heap:

- *Ініціалізація*: перед першою ітерацією $i = \lfloor n/2 \rfloor$; усі вузли з індексами $\lfloor n/2 \rfloor + 1, \lfloor n/2 \rfloor + 2, \dots, n$ – листи, тому кожен з них є коренем тривіальної піраміди.
- *Збереження*: відносно вузла i його дочірні вершини мають більший номер та за інваріантом циклу є коренями незростаючих пірамід – умова виклику $\text{Max\_Heapify}(A, i)$, щоб зробити вузол i коренем незростаючої піраміди; виклик зберігає факт, що вузли з $(i+1)$ -го по n -й є коренями незростаючих пірамід, а зменшення індексу i в циклі забезпечує виконання інваріанту перед наступною ітерацією.

Пірамідальне сортування (heapsort)

Коректність Build_Max_Heap:

- *Ініціалізація*: перед першою ітерацією $i = \lfloor n/2 \rfloor$; усі вузли з індексами $\lfloor n/2 \rfloor + 1, \lfloor n/2 \rfloor + 2, \dots, n$ – листи, тому кожен з них є коренем тривіальної піраміди.
- *Збереження*: відносно вузла i його дочірні вершини мають більший номер та за інваріантом циклу є коренями незростаючих пірамід – умова виклику $\text{Max\_Heapify}(A, i)$, щоб зробити вузол i коренем незростаючої піраміди; виклик зберігає факт, що вузли з $(i+1)$ -го по n -й є коренями незростаючих пірамід, а зменшення індексу i в циклі забезпечує виконання інваріанту перед наступною ітерацією.
- *Завершення*: після виконання циклу $i=0$. За інваріантом всі вузли з індексами $1, 2, \dots, n$ – корені незростаючих пірамід, зокрема і кореневий вузол 1.

Пірамідальне сортування (heapsort)

Груба оцінка процедури Build_Max_Heap:

- кожен виклик Max_Heapify займає час $O(\lg n)$;
- усього таких викликів $O(n)$;
- значить верхня оцінка $O(n \lg n)$.

Пірамідальне сортування (heapsort)

Груба оцінка процедури Build_Max_Heap:

- кожен виклик Max_Heapify займає час $O(\lg n)$;
- усього таких викликів $O(n)$;
- значить верхня оцінка $O(n \lg n)$.

Факти для точної оцінки:

- висота n -елементної піраміди $\lceil \lg n \rceil$;
- рівень на висоті h містить не більше $\lceil n/2^{h+1} \rceil$ вузлів;
- час виклику Max_Heapify для вузла висоти h : $O(h)$.

Пірамідальне сортування (heapsort)

Верхня оцінка процедури Build_Max_Heap:

$$\sum_{h=0}^{\lfloor \lg n \rfloor} \left\lceil \frac{n}{2^{h+1}} \right\rceil O(h) = O \left(n \sum_{h=0}^{\lfloor \lg n \rfloor} \frac{h}{2^h} \right).$$

З співвідношення $\sum_{k=0}^{\infty} kx^k = \frac{x}{(1-x)^2}$ при $x = 1/2$ отримуємо

$$\sum_{h=0}^{\infty} \frac{h}{2^h} = \frac{1/2}{(1 - 1/2)^2} = 2.$$

Звідки

$$O \left(n \sum_{h=0}^{\lfloor \lg n \rfloor} \frac{h}{2^h} \right) = O \left(n \sum_{h=0}^{\infty} \frac{h}{2^h} \right) = O(n).$$

Пірамідальне сортування (heapsort)

Алгоритм Heapsort:

АЛГОРИТМ *HEAPSORT* (A)

1 BUILD_MAX_HEAP(A)

2 **for** $i \leq \text{length}[A]$ **downto** 2

3   **do** Обміняти $A[1] \rightleftharpoons A[i]$

4        $\text{heap\_size}[A] \leftarrow \text{heap\_size}[A] - 1$

5   MAX_HEAPIFY(A,1)

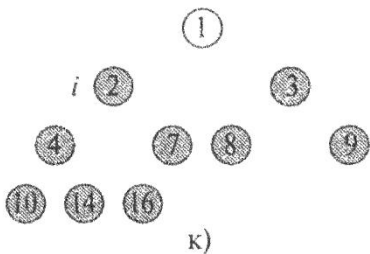
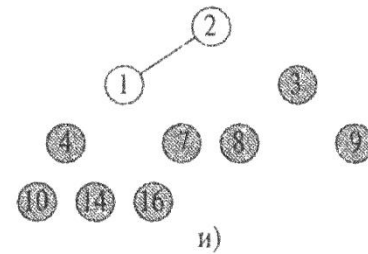
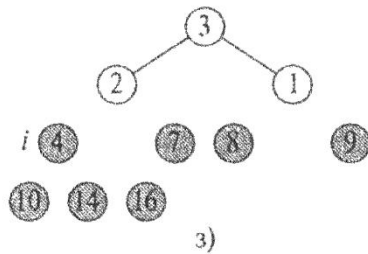
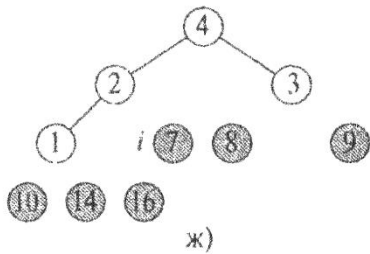
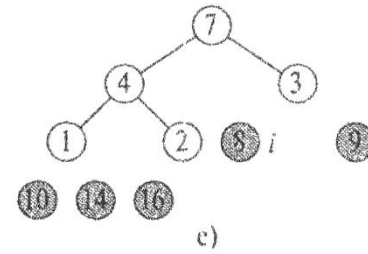
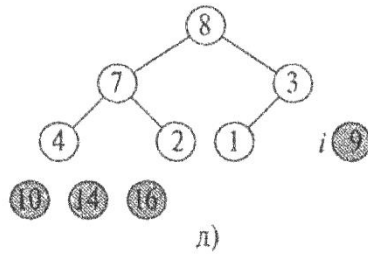
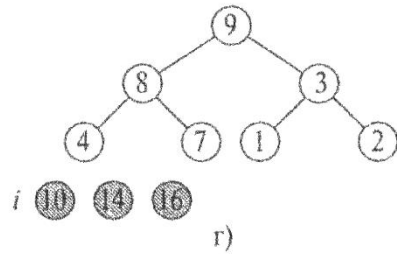
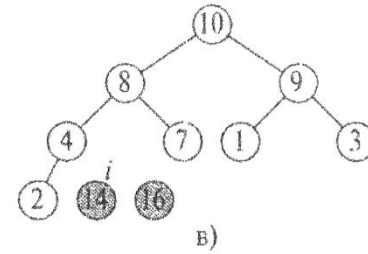
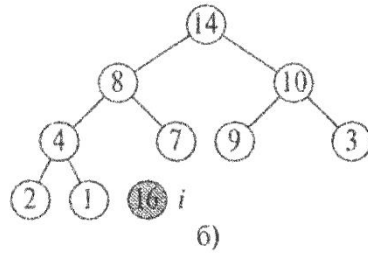
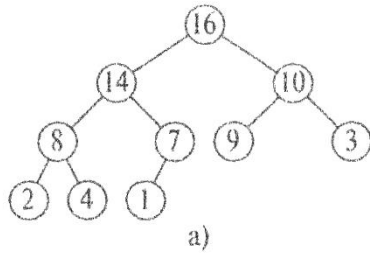
- Build_Max_Heap має час $O(n)$;
- $(n-1)$ виклик Max_Heapify по $O(\lg n)$.

Отже, загальний час $O(n \lg n)$.

Сортування пірамідою не використовує додаткову пам'ять.

Ілюстрація роботи алгоритму Heapsort

А

1	2	3	4	7	8	9	10	14	16
---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

л)

Черги з пріоритетами

На основі пірамід можна ефективно реалізувати чергу з пріоритетами.

Черга з пріоритетами – структура даних, призначена для обслуговування множини S , з кожним елементом якої пов'язане значення-ключ.

Операції незростаючої черги з пріоритетами:

- $\text{Insert}(S, x)$ – додає елемент x до множини S .
- $\text{Maximum}(S)$ – повертає елемент S з найбільшим ключем.
- $\text{Extract\_Max}(S)$ – повертає елемент S з найбільшим ключем, видаливши його.
- $\text{Increase\_Key}(S, x, k)$ – замінює значення ключа, що відповідає елементу x , на ключ з більшим значенням k .

Черги з пріоритетами

- Незростаюча черга з пріоритетами: планування завдань на комп'ютері, що спільно використовується різними користувачами (наступним вибирається завдання з найбільшим пріоритетом).
- Неспадаюча черга з пріоритетами: моделювання систем, що керують подіями (ключем є час настання події; вибирається подія, що відбулася раніше за інші).

На практиці часто може виникати необхідність визначати за об'єктом відповідний елемент черги чи навпаки. Тому має бути передбачена належна організація і обробка взаємних ідентифікаторів.

Черги з пріоритетами

АЛГОРИТМ *HEAP_MAXIMUM* (A)

1 **return** A[1]

Константний час $\Theta(1)$.

АЛГОРИТМ *HEAP_EXTRACT_MAX* (A)

1 **if** *heap_size*[A] < 1

2   **then error** “Порожня черга”

3 *max* <= A[1]

4 A[1] <= A[*heap_size*[A]]

5 *heap_size*[A] <= *heap_size*[A] – 1

6 MAX_HEAPIFY(A,1)

7 **return** *max*

Час $O(\lg n)$, бо такий час виклику Max_Heapify, а перед ним константні кроки.

Черги з пріоритетами

АЛГОРИТМ *HEAP_INCREASE_KEY* (A, i, key)

```
1  if  $key < A[i]$   
2    then error “Новий ключ менший за поточний”  
3   $A[i] \leq key$   
4  while  $i > 1$  та  $A[PARENT(i)] < A[i]$   
5    do Обміняти  $A[i] \Leftrightarrow A[PARENT(i)]$   
6     $i \leftarrow PARENT(i)$ 
```

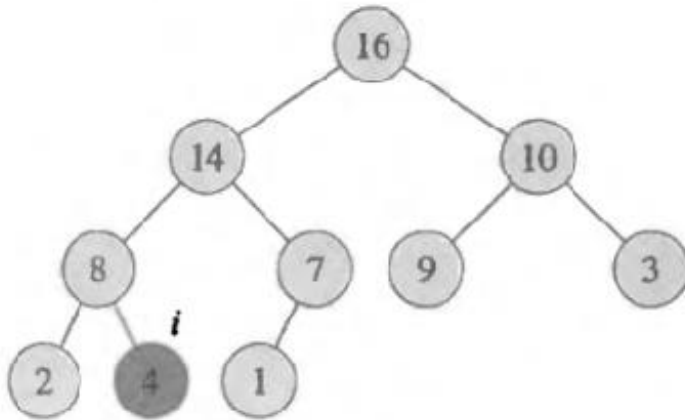
i – позиція в піраміді, key – новий ключ.

Після заміни ключа йде перевірка, чи не порушилась властивість незростання. В такому випадку відбувається обмін з батьківським елементом, поки властивість не відновиться.

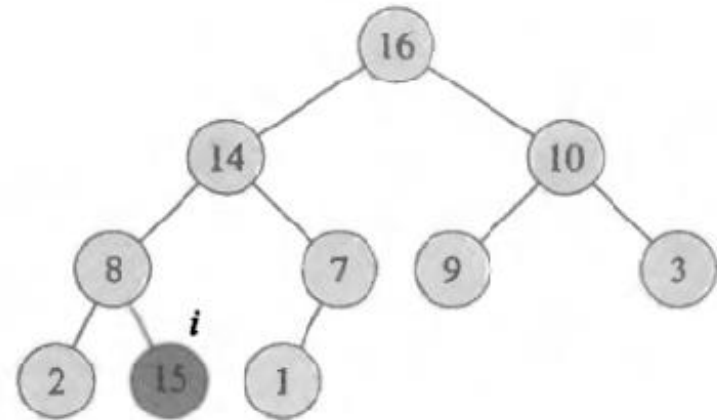
Час роботи $O(\lg n)$ – пропорційно висоті пірамід.

Черги з пріоритетами

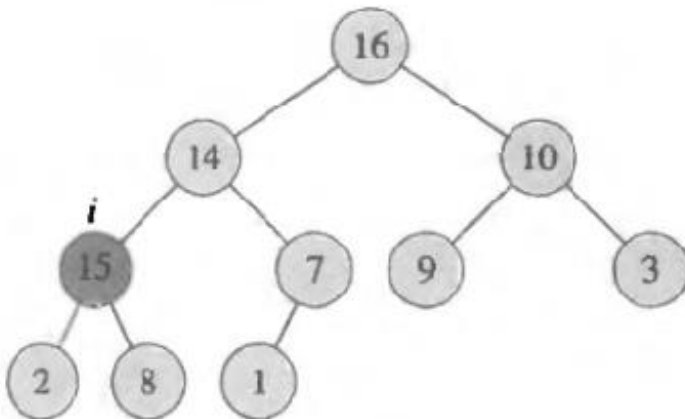
Приклад роботи для $\text{Heap\_Increase\_Key}(A, i, 15)$, $A[i] = 4$.

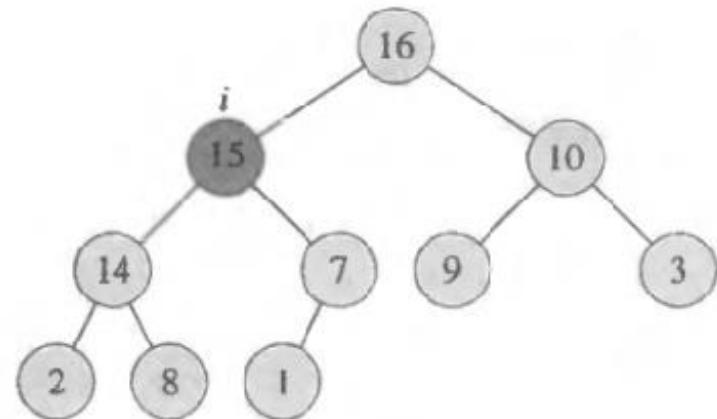
(a)

(б)

(в)

(г)

Черги з пріоритетами

АЛГОРИТМ *MAX_HEAP_INSERT* (A, key)

- 1 $heap\_size[A] \leq heap\_size[A] + 1$
- 2 $A[heap\_size[A]] \leq -\infty$
- 3 *HEAP_INCREASE_KEY*($A, heap\_size[A], key$)

Спочатку створюється новий лист зі значенням $-\infty$, а потім через процедуру *Heap_Increase_Key* йому надається потрібне значення.

Тому час роботи алгоритму $O(\lg n)$.

- Всі операції над чергою з пріоритетами виконуються за час $O(\lg n)$.

Швидке сортування

Належить до алгоритмів типу «розділяй та владарюй»

- *Поділ.* Масив $A[p..r]$ розбивається шляхом перерозподілу елементів на (можливо порожні) підмасиви $A[p..(q-1)]$ та $A[(q+1)..r]$. При цьому кожен елемент $A[p..(q-1)]$ не перевищує $A[q]$, а кожен елемент $A[(q+1)..r]$ не менше $A[q]$. Індекс q обчислюється в ході розбиття.
- *Підкорення.* Рекурсивно сортуються масиви $A[p..(q-1)]$ та $A[(q+1)..r]$.
- *Комбінування.* Підмасиви сортуються на місці, об'єднання не потрібне: весь масив $A[p..r]$ буде відсортований.

Швидке сортування

Схема алгоритму:

АЛГОРИТМ *QUICKSORT* (A, p, r)

```
1  if  $p < r$   
2    then  $q \leq \text{PARTITION}(A, p, r)$   
3        QUICKSORT ( $A, p, q-1$ )  
4        QUICKSORT ( $A, q+1, r$ )
```

Початковий виклик *QUICKSORT*($A, 1, \text{length}[A]$)

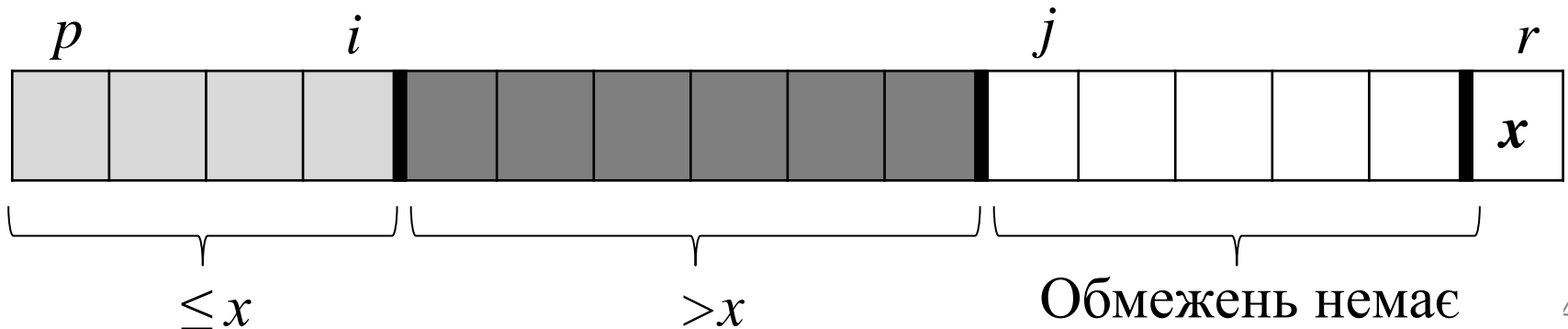
Швидке сортування

Розбиття масиву (спосіб Ломуто):

АЛГОРИТМ *PARTITION* (A, p, r)

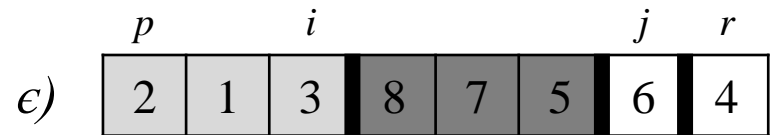
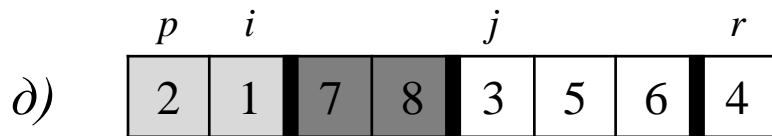
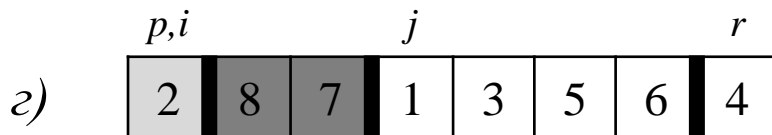
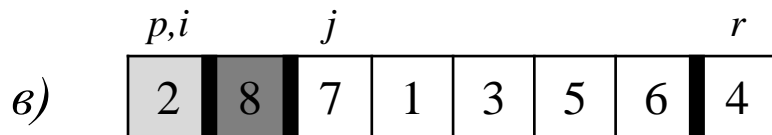
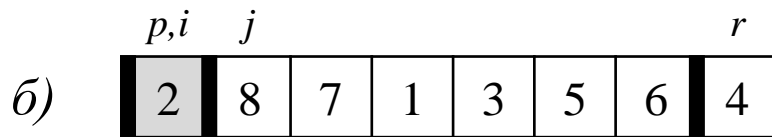
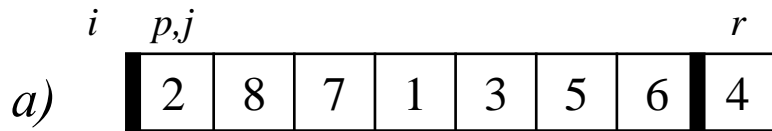
```
1   $x \leq A[r]$ 
2   $i \leq p - 1$ 
3  for  $j \leq p$  to  $r - 1$ 
4      do if  $A[j] \leq x$ 
5          then  $i \leq i + 1$ 
6              Обміняти  $A[i] \Leftrightarrow A[j]$ 
7  Обміняти  $A[i + 1] \Leftrightarrow A[r]$ 
8  return  $i + 1$ 
```

За опорний елемент завжди береться останній: $x = A[r]$.

Швидке сортування

Приклад роботи алгоритму

Швидке сортування

Інваріант циклу:

Перед кожною ітерацією для довільного індексу k виконується:

1. Якщо $p \leq k \leq i$, то $A[k] \leq x$;
2. Якщо $i + 1 \leq k \leq j - 1$, то $A[k] > x$;
3. Якщо $k = r$, то $A[k] = x$.

Час роботи процедури Partition для підмасиву $A[p..r]$ складає $\Theta(n)$, де $n = r - p + 1$

Швидке сортування

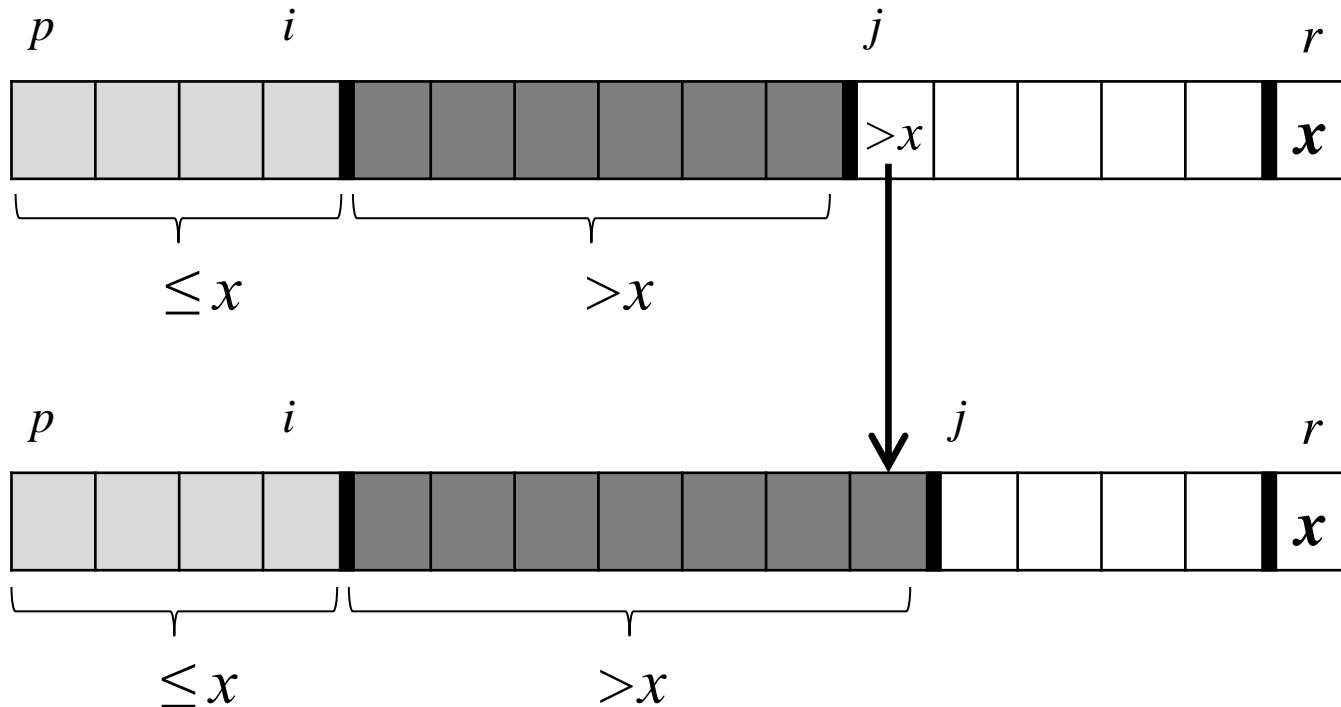
Коректність роботи процедури Partition.

- *Ініціалізація.* Перед першою ітерацією циклу $i=p-1$ та $j=p$. Між елементами з індексами p та i , а також $i+1$ та $j-1$ немає елементів, отже перші дві умови інваріанту виконуються. Присвоювання в рядку 1 робить справедливою третю умову (рівність з опорним елементом).

Швидке сортування

Коректність роботи процедури Partition.

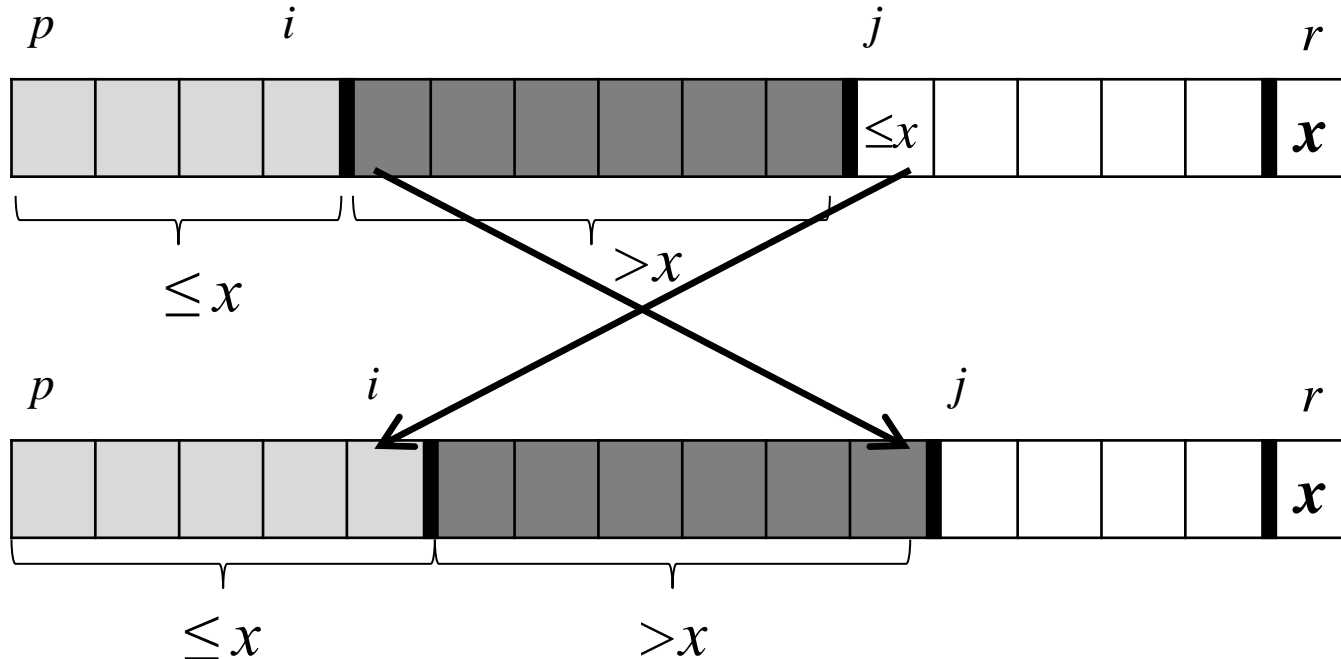
- *Збереження.* Нехай $A[j] > x$. Тоді значення j збільшується на одиницю. При цьому для елемента $A[j-1]$ виконується умова 2, а інші елементи залишаються незмінними.

Швидке сортування

Коректність роботи процедури Partition.

- Збереження (далі). Нехай $A[j] \leq x$. Тоді збільшується значення i , елементи $A[i]$ та $A[j]$ міняються місцями і на одиницю збільшується j . В результаті перестановки $A[i] \leq x$, і умова 1 виконується. Аналогічно $A[j-1] > x$, бо елемент, що був переставлений з елементом $A[j-1]$ за інваріантом циклу більший за x .

Швидке сортування

Коректність роботи процедури Partition.

- *Завершення.* По завершенні роботи алгоритму $j=r$. Кожен елемент масиву належить до однієї з трьох множин, описаних в інваріанті: ті, що не перевищують x ; ті, що перевищують x , і одноелементна множина, що містить x .

Швидке сортування

Найгірше розбиття:

Задача постійно розбивається на дві підзадачі величиною $(n-1)$ та 0 елементів.

Для виконання розбиття потрібен час $\Theta(n)$. Робота над порожньою підзадачею виконається за час $T(0) = \Theta(1)$.

В описаній ситуації рекурентне співвідношення матиме вигляд

$$\begin{aligned} T(n) &= T(n-1) + T(0) + \Theta(n) \\ &= T(n-1) + \Theta(n) . \end{aligned}$$

Розв'язком його буде $T(n) = \Theta(n^2)$.

Найгірший час роботи буде, зокрема, тоді, коли сортується вже відсортований масив.

Швидке сортування

Найгірше розбиття:

За допомогою метода підстановок покажемо, що час роботи алгоритму буде $O(n^2)$.

$$T(n) = \max_{0 \leq q \leq n-1} (T(q) + T(n-q-1)) + \Theta(n)$$

Нехай $T(n) \leq cn^2$, тоді

$$\begin{aligned} T(n) &\leq \max_{0 \leq q \leq n-1} (cq^2 + c(n-q-1)^2) + \Theta(n) = \\ &= c \cdot \max_{0 \leq q \leq n-1} (q^2 + (n-1-q)^2) + \Theta(n). \end{aligned}$$

Вираз $q^2 + (n-q-1)^2$ досягає максимуму на кінцях інтервалу $0 \leq q \leq n-1$,

$$\text{Тоді } \max_{0 \leq q \leq n-1} (q^2 + (n-q-1)^2) \leq (n-1)^2 = n^2 - 2n + 1$$

та $T(n) \leq cn^2 - c(2n-1) + \Theta(n) \leq cn^2$, тобто $T(n) = O(n^2)$.

Швидке сортування

Найкраще розбиття:

Кожного разу розбиття на підзадачі розміром $\lfloor n/2 \rfloor$ та $\lfloor n/2 \rfloor - 1$.

Час роботи:

$$T(n) \leq 2T(n/2) + \Theta(n).$$

За випадком 2 основної теореми, $T(n) = O(n \lg n)$.

Швидке сортування

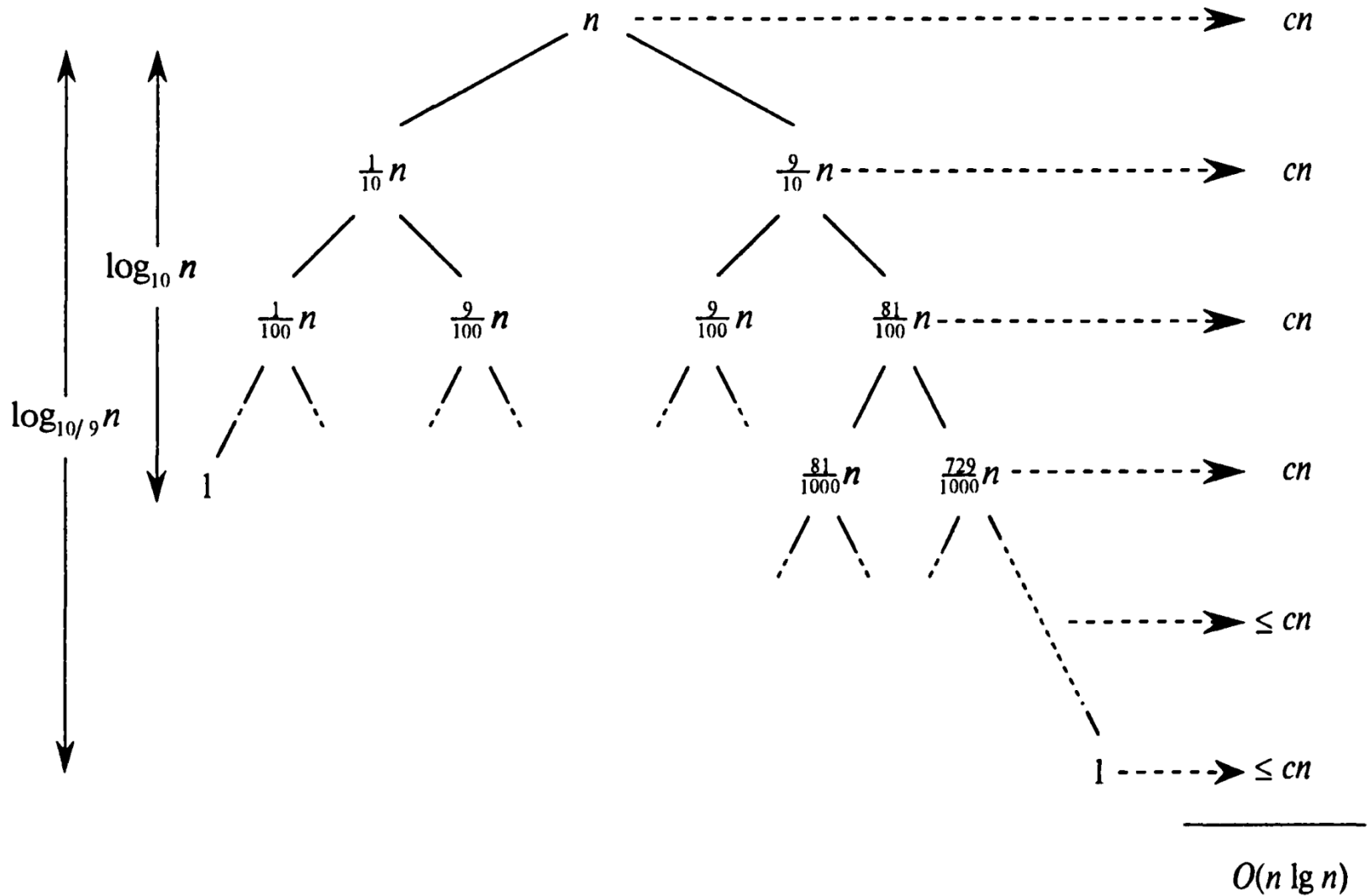
Збалансоване розбиття:

Нехай кожного разу розбиття відбувається у співвідношенні 1 до 9. Тоді

$$T(n) \leq T(9n/10) + T(n/10) + cn,$$

Розглянемо дерево рекурсії, що відповідає цьому рекурентному співвідношенню.

Швидке сортування

Швидке сортування

Збалансоване розбиття:

Час роботи все одно буде $T(n) = O(n \lg n)$

Будь-яке розбиття зі скінченною константою пропорційності призводить до утворення рекурсивного дерева висоти $\Theta(\lg n)$ й часом роботи кожного рівня $O(n)$.

Тобто в будь-якому випадку повний час виконання становитиме $O(n \lg n)$.

Швидке сортування

Середній випадок:

Рекурентне співвідношення виглядатиме

$$T(n) = (n - 1) + \frac{1}{n} \left(\sum_{i=0}^{n-1} (T(i) + T(n - i - 1)) \right), n \geq 2 ,$$
$$T(1) = T(0) = 0$$

Звідси можна вивести співвідношення

$$T(n) = \frac{(n+1)T(n-1) + 2n - 2}{n}, n \geq 2 ,$$
$$T(1) = T(0) = 0$$

Його розв'язок $T(n) \approx 1.4(n + 1) \log_2 n$.

Отже, середня складність буде $O(n \lg n)$.

Час роботи в середньому лише на $\approx 40\%$ гірший за ідеальний випадок!

Швидке сортування

Проблема вибору опорного елемента

Вибір крайнього елемента спричиняє найгіршу поведінку на вже відсортованому масиві.

- Обирається довільний елемент.
- Вибирається значення з середини розбиття.
- Правило «медіани-з-трьох»: середній між крайніми та центральним елементом.

Вибране значення переміщується на стандартну позицію для опорного елемента.

Проблема повторів елементів

Масив розбивається на три ділянки: в середині додається область для елементів, рівних опорному.

Рандомізований варіант Quicksort

Нехай опорний елемент буде вибиратися в масиві $A[p..r]$ випадковим чином, тобто кожен з елементів може стати опорним з однаковою ймовірністю.

АЛГОРИТМ *RANDOMIZED_PARTITION* (A, p, r)

- 1 $i \leftarrow \text{RANDOM}(p, r)$
- 2 Обміняти $A[r] \Leftrightarrow A[i]$
- 3 **return** *PARTITION*(A, p, r)

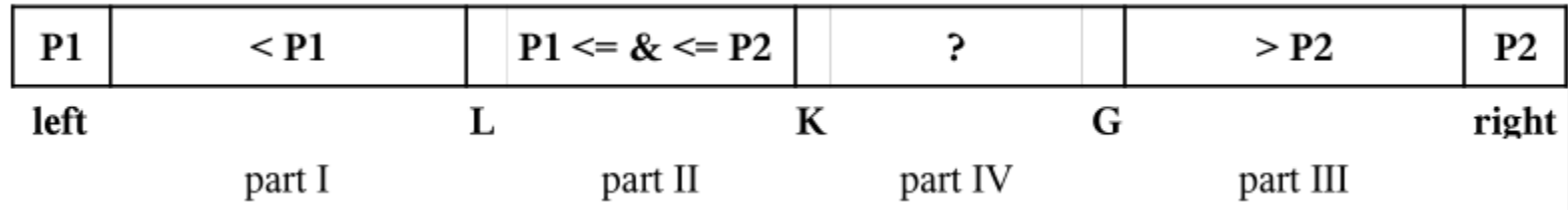
АЛГОРИТМ *RANDOMIZED_QUICKSORT* (A, p, r)

- 1 **if** $p < r$
- 2   **then** $q \leftarrow \text{RANDOMIZED\_PARTITION}(A, p, r)$
- 3   *RANDOMIZED_QUICKSORT* ($A, p, q-1$)
- 4   *RANDOMIZED_QUICKSORT* ($A, q+1, r$)

Середня складність його буде $O(n \lg n)$.

Quicksort з двома опорними елементами

- Dual-Pivot Quicksort (Yaroslavskiy, Bentley & Bloch).

- Обираються два опорних елементи $P1 \leq P2$.
- Масив розбивається на три ділянки:
  - елементи $< P1$,
  - елементи між $P1$ та $P2$ (включно),
  - елементи $> P2$.
- Реалізація такого підходу буде ефективнішою за звичайне швидке сортування на великих масивах.

Запитання і завдання

- Покажіть, що в будь-якій n -елементній піраміді на висоті h знаходиться не більше $\lceil n/2^{h+1} \rceil$ вузлів.
- Доведіть коректність алгоритму Heapsort за допомогою наступного інваріанту цикла:
на початку кожної ітерації в рядках 2-5 підмасив $A[1..i]$ є незростаючою пірамідою, що містить i найменших елементів масиву $A[1..n]$, а в підмасиві $A[(i+1)..n]$ містяться $(n - i)$ відсортованих найбільших елементів масиву $A[1..n]$.
- Який час роботи алгоритму пірамідального сортування масиву A довжини n , у якого всі елементи відсортовані в порядку зростання? В порядку спадання?
- Покажіть, що час роботи алгоритму пірамідального сортування в найгіршому випадку дорівнює $\Omega(n \lg n)$.

Запитання і завдання

- Доведіть коректність алгоритму `Heap_Increase_Key` за допомогою інваріанта циклу:

перед кожною ітерацією циклу масив $A[1..heap\_size[A]]$ задовольняє властивості незростаючої піраміди, за винятком одного можливого порушення – елемент $A[i]$ може бути більше елемента $A[Parent(i)]$.

- Створення піраміди через вставку

АЛГОРИТМ *BUILD_MAX_HEAP**(A)

1 *heap_size*[A] $\leftarrow$ 1

2 **for** $i \leq 2$ **to** *length*[A]

3   **do** *MAX_HEAP_INSERT*(A, A[i])

1) Чи завжди процедури *Build_Max_Heap* та *Build_Max_Heap** для однакових вхідних масивів створять однакові піраміди? Доведіть це або наведіть контрприклад. 2) Покажіть, що в найгіршому випадку для створення n -елементної піраміди процедурі *Build_Max_Heap** треба час $\Theta(n \lg n)$.

Запитання і завдання

- Чому дорівнює час роботи процедури Quicksort у випадку, коли всі елементи масиву A однакові за величиною?
- Покажіть, що якщо всі елементи масиву A різняться за величиною і розташовані в порядку спадання, то час роботи процедури Quicksort дорівнює $\Theta(n^2)$.
- Доведіть методом підстановок, що розв'язок рекурентного співвідношення на слайді 41

$$T(n) = T(n-1) + \Theta(n)$$

має вигляд $T(n) = \Theta(n^2)$.

- Доведіть для рекурентного співвідношення на слайді 42, що $T(n) = \Omega(n^2)$.

Запитання і завдання

- Розбиття масиву за Хоаром. Проаналізуйте первинний алгоритм для розбиття масиву при швидкому сортуванні:

АЛГОРИТМ *HOARE-PARTITION* (A, p, r)

```
1   $x \leftarrow A[p]$ 
2   $i \leftarrow p - 1$ 
3   $j \leftarrow r + 1$ 
4  while TRUE
5      repeat
6           $j \leftarrow j - 1$ 
7      until  $A[j] \leq x$ 
8      repeat
9           $i \leftarrow i + 1$ 
10     until  $A[i] \geq x$ 
11     if  $i < j$ 
12         Обміняти  $A[i] \Leftrightarrow A[j]$ 
13     else return  $j$ 
```

Такий підхід є ефективнішим за розглянуте розбиття за Ломуто, оскільки робить в середньому втричі менше обмінів, але при цьому є менш прозорим.

Порівняйте кількість здійснених обмінів в двох алгоритмах розбиття при сортуванні (1) відсортованого масиву; (2) масиву, що містить всі однакові елементи.

Запитання і завдання

- *Аналіз пірамід, відмінних від бінарних. d -арні піраміди (d -ary heap) схожі на бінарні, лише їх вузли, відмінні від листя, мають не по 2, а по d дочірніх елементів. 1) Як би ви представили d -арну піраміду у вигляді масиву? 2) Як виражається висота d -арної n -елементної піраміди через n та d ? 3) Розробіть ефективні реалізації процедур Extract_Max, Insert та Increase_Key, призначених для роботи з d -арною незростаючою пірамідою. Проаналізуйте час роботи цих процедур і виразіть їх в термінах n та d .*